

Ucelená politika samosprávy Královéhradeckého kraje o vodě

Obsah

Ucelená politika samosprávy Královéhradeckého kraje o vodě.....	1
1. Účel Ucelené politiky samosprávy Královéhradeckého kraje o vodě (vodní politika)	2
2. Charakteristika území Královéhradeckého kraje.....	2
3. Právní rámec Politiky Královéhradeckého kraje o vodě.....	2
4. Podklady	2
5. Struktura řešení.....	3
5.1 Vodní útvary a jejich stav na území kraje	4
5.2 Monitoring povrchových a podzemních vod na území kraje	4
5.3 Užívání vod, jeho časový vývoj, a trendy do budoucna.....	5
5.4 Extrémní hydrologické stavy	6
6. Koncepční dokumenty a plány	6
7. Programy opatření	7
8. Environmentální výchova v oblasti hospodaření s vodami.....	7
9. Dotační možnosti Královéhradeckého kraje	7

1. Účel Ucelené politiky samosprávy Královéhradeckého kraje o vodě (vodní politika)

Ucelená politika Královéhradeckého kraje o vodě vytváří odborně - metodický a aplikační materiál pro činnost samosprávných orgánů Královéhradeckého kraje v otázkách týkajících se problematiky vodního hospodářství na území Královéhradeckého kraje (dále i „kraj“). Využití vodní politiky se předpokládá zejména při tvorbě Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje, pořizování Plánu dílčího povodí Horního a Středního Labe a dotační politice kraje.

2. Charakteristika území Královéhradeckého kraje

Pro analýzu veškerých vodohospodářských aspektů je nezbytné zpracovat základní situační rámec, podle něhož se budou jednotlivé aspekty vodní politiky kraje zpracovávat a hodnotit. Mezi tyto aspekty patří především bilance povrchové a podzemní vody v kraji, monitoring povrchových a podzemních vod, její využívání a ochrana, postupy při řešení mimořádných událostí (sucho, povodně, staré ekologické zátěže), zásobování pitnou vodou, čištění odpadních vod.

Tento rámec zahrnuje následující okruhy informací, které by měly být k dispozici optimálně ve formě JPEG a PDF (stejně jako všechny dále uvedené části a informace vodní politiky):

- a. Vymezení území
- b. Hospodářské poměry
- c. Obyvatelstvo
- d. Stav zásobování vodou a odkanalizování území
- e. Čištění odpadních vod, kanalizace
- f. Využití území

3. Právní rámec Politiky Královéhradeckého kraje o vodě

Právní rámec vodní politiky vychází prioritně ze zákona č. 254/2001 Sb., o vodách v platném znění (vodní zákon) a zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu v platném znění (zákon o vodovodech a kanalizacích) a jejich prováděcích předpisů. Vodní politika zohlední i další související právní normy, které ovlivňují vodní hospodářství na území kraje (zejména zákon horní, zákon o ochraně přírody a krajiny, lázeňský zákon, stavební zákon).

4. Podklady

K hlavním odborným podkladům, na jejichž základě bude sestavena vodní politika, patří zejména:

- Programové prohlášení Rady Královéhradeckého kraje na roky 2016 - 2020 z prosince 2016
- Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje
- Plán dílčího povodí Horního a středního Labe
- Plán dílčího povodí Lužické Nisy a ostatních přítoků Odry
- Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu z 6. 4. 2013
- Usnesení vlády České republiky č. 620 z 29. července 2015 k přípravě realizace opatření pro zmírnění dopadů sucha a nedostatku vody
- Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách České republiky, schválená vládou ČR

dne 26. října 2015 pod č. 861

- Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (2015), schválen usnesením vlády č. 34 ze dne 16. ledna 2017.
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje
- Sucho 2015, technickoekonomické posouzení ze srpna 2015
- Polická křídová pánev, vrty pro tepelná čerpadla v ochranném pásmu vodního zdroje II. stupně – odborný podklad pro posouzení rizik vrtů pro tepelná čerpadla na vodní režim v jednotlivých katastrálních územích (2015)
- Výstupy z výzkumného úkolu “Strategie ochrany před negativními dopady povodní a erozními jevy přírodě blízkými opatřeními v České republice” – poskytovatel Státní fond životního prostředí (2014-2015)
- Výstupy výzkumného projektu “Rebilance zásob podzemních vod”(7/2010–6/2016), poskytovatel Evropský fond pro regionální rozvoj, Státní fond životního prostředí a Ministerstvo životního prostředí v rámci OPŽP, prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny, oblast podpory 6.6 – Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobvyklých přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod, číslo výzvy 14.
- Regionální hydrogeologické výzkumy z 60. - 80. let 20. století (resort Českého geologického úřadu a Ministerstva lesního a vodního hospodářství), archiv České geologické služby Geofond
- Regionální hydrogeologický výzkum polické křídové pánve v 90. letech 20. století (PřF UK Praha)
- Státní vodohospodářský plán 1953 a směrný vodohospodářský plán 1975
- Projekt SUCHO – VÚV TGM, 2016-2017
- VD Pěčín – studie proveditelnosti (2016)
- Komplexí faktografická rešerše existujících odborných dokumentů zabývajících se problematikou vody a vodního hospodářství, které se vztahují ke Královéhradeckému kraji (VUV TGM, 2017)
- VD Pěčín - předprojektová příprava (2018)

Využity budou také dostupné databáze ČHMÚ, HEIS ,VÚV TGM, ČGS-Geofond, podniků povodí.

5. Struktura řešení

Získané relevantní vodohospodářské informace budou promítnuty do přírodních poměrů hodnoceného území kraje v následujících parametrech:

- Geomorfologické poměry
- Pedologické poměry
- Hydrologicko-klimatické poměry
- Charakteristika probíhající změny klimatu
- Geologické a hydrogeologické poměry
- Ochrana přírody a krajiny

Přírodní poměry Královéhradeckého kraje v uvedených parametrech budou stručně komentovány ve vztahu k parametrům ostatního území České republiky.

V rámci vodní politiky budou detailně zpracovány:

5.1 Vodní útvary a jejich stav na území kraje

Vodním útvarem je vymezené významné soustředění povrchových nebo podzemních vod v určitém prostředí charakterizované společnou formou jejich výskytu nebo společnými vlastnostmi vod a znaky hydrologického režimu. Vodní útvary se člení na útvary povrchových vod a útvary podzemních vod. Znalost vodních útvarů je základním předpokladem kompetentního a odborného přístupu k řešení jakýchkoliv vodohospodářských problémů na území kraje. Účelem je identifikovat problémy, nedostatky a nejistoty, a navrhnout řešení.

Problematika zahrnuje následující okruhy řešení:

- **Útvary povrchových vod**
Vymezení a popis útvarů povrchových vod, jejich charakteristika a míra ovlivnění
- **Útvary podzemních vod**
Vymezení a popis útvarů podzemních vod, jejich charakteristika a míra ovlivnění
- **Chráněná území**
Území vymezována podle vodního zákona, která zabezpečují různé úrovně a různé aspekty ochrany vodních útvarů. Jsou definována následující chráněná území vod:
 - Ochranná pásma vodních zdrojů
 - Citlivé a zranitelné oblasti
 - Chráněné oblasti přirozené akumulace vod
- **Povrchové vody využívané ke koupání**
- **Podpora života ryb**
- **Oblasti vymezené pro ochranu stanovišť nebo druhů vázaných na vodní prostředí, včetně území NATURA 2000**
- **Území dotčená starými ekologickými zátěžemi**

5.2 Monitoring povrchových a podzemních vod na území kraje

Kvantitativní a kvalitativní monitoring povrchových a podzemních vod zabezpečuje potřebná data pro identifikaci vodních poměrů, existujících nebo hrozících problémů a nedostatků.

Tato část vodní politiky zahrne analýzu současného stavu probíhajícího monitoringu povrchových a podzemních vod, která vyústí v případný návrh jeho rozšíření (potřeb) včetně souvisejících otázek spojených s monitoringem (přenos dat a jejich vyhodnocení, integrovaný model zdrojů povrchové a podzemní vody apod.).

Zhodnocení monitoringu na území kraje zahrnuje zpracování následujících okruhů:

- Monitorovací sítě, rozsah, druhy a účely monitoringu povrchových a podzemních vod (ČHMÚ, Povodí, účelové sítě, vodárenský monitoring, průzkumná data, přeshraniční monitoring, apod.)
- Monitoring kvantitativních charakteristik povrchových a podzemních vod – stav, pokrytí území
- Monitoring kvality vod povrchových a podzemních vod – stav, pokrytí území
- Monitoring chráněných oblastí vod
- Zhodnocení stavu a dostatečnosti monitoringu
- Identifikace trendů, hrozících rizik a problémů k řešení
- Návrh opatření ke zlepšení stavu monitoringu povrchových a podzemních vod

5.3 Užívání vod, jeho časový vývoj, a trendy do budoucna

Pro hodnocení jednotlivých vodních útvarů je nezbytné mít informace o tzv. užívání vod, které definuje vodní zákon. Nejde jen o identifikaci všech druhů a způsobu využití vod v jednotlivých vodních útvarech povrchových a podzemních vod (primárně odběry a vypouštění), ale i o zjištění možných střetů mezi různými využíváními vod, napjatosti v užívání vod apod., což je základ informací nutných pro stanovení priorit politiky. V rámci kapitoly bude nezbytné se zabývat i „chytrými“ řešeními pro vodní hospodářství.

Užívání vod je velmi široká problematika, která zahrnuje řadu dílčích aspektů. V rámci této kapitoly je nezbytné zmapovat a zhodnotit následující okruhy informací:

- Regulace a úpravy vodních toků a nádrží
- Převody vody
- Tvorba podzemních vod (přirozená a umělá infiltrace, stav infiltračních území)
- Přeshraniční problémy na povrchových/podzemních vodách
- Odběry povrchových / podzemních vod (pro pitné i užitkové účely)
- Vodní bilance a její napjatost podle útvarů či jejich částí
- Ochranná pásma zdrojů vod a stav jejich aktualizace
- Další užívání vod (plavba, rekreace, rybolov, těžba surovin, vodní energie, geotermální energie, důlní vody, nerostné suroviny aj.)
- Vypouštění odpadních vod a další zdroje znečištění povrchových / podzemních vod (bodové, plošné) včetně zhodnocení stavu řešení starých ekologických zátěží
- Očekávané dopady klimatické změny na budoucí stav útvarů povrchových / podzemních vod a využívané zdroje vod
- Zhodnocení kvalitativního i kvantitativního stavu povrchových / podzemních vod a vymezení rizikových útvarů vod nebo jejich částí, hlavní trendy a rizika do budoucna, problémy k řešení
- Opatření ke zlepšení stavu útvarů a zdrojů povrchových / podzemních vod
- Výskyt minerálních vod a přírodních léčivých zdrojů, jejich využívání a ochrana (zájmy chráněné zákonem č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon) v platném znění)

5.4 Extrémní hydrologické stavy

Extrémní hydrologické stavy jsou obecně spojeny s nadbytkem /spíše krátkodobým/ vody, či naopak s nedostatkem /spíše dlouhodobým/ vody, což se koncentruje do pojmů

- **povodně**
- **sucho, jako důsledek klimatických změn.**

Problematika extrémních hydrologických stavů je velmi vážnou záležitostí z hlediska zájmů kraje. Kraj je velmi citlivý především na probíhající klimatickou změnu, a její dopady by se mohly velmi negativně projevit na hospodářských zájmech kraje a mohly by mít i vážné dopady na život obyvatelstva kraje.

V rámci politiky budou rozpracovány následující dílčí okruhy informací spojených s fenoménem těchto extrémních stavů:

- **Charakteristika území kraje z hlediska rizik povodní a sucha**
 - Srážko-odtokové poměry a jejich změny v čase, dopady klimatické změny
 - Analýza výskytu extrémních hydrologických stavů (intenzita, četnost, trendy)
 - Vodní eroze a odnos látek
 - Problematika bleskových povodní
- **Stávající stav ochrany před povodněmi a dopady sucha**
 - Významné povodně a období sucha v historii – vyhodnocení historických zkušeností
 - Nebezpečí výskytu povodní / sucha v současné době, vymezení záplavových území / území ohrožených suchem, hlavní hrozící škody
 - možnosti úpravy odtokových poměrů, zadržování vody v krajině, akumulace povrchových vod
 - Vymezení území s napjatou vodní bilancí, trendy do budoucna
 - Vývoj systému ochrany před povodněmi / vývoj opatření na ochranu před suchem, současný stav
 - Zemědělské meliorace, jejich místo v krajině za běžných situací i v období sucha
 - Ochrana vodních poměrů a chráněných ekosystémů v době sucha (vymezení území s riziky pro chráněné ekosystémy, možnosti jejich ochrany), úloha institutů minimálních zůstatkových průtoků, minimálních hladin)
- **Možnosti opatření a zlepšení situace do budoucna**
 - Identifikace současných nedostatků a problémů ochrany před povodněmi / suchem
 - Aktuální hrozby a rizika
 - Možnosti řešení do budoucna, doporučená opatření k realizaci

6. Koncepční dokumenty a plány

Obsahem kapitoly je podtrhnout ty koncepční dokumenty a plány, které se svým obsahem a řešeními oblastmi dotýkají vodního hospodářství Královéhradeckého kraje. Vodní politika, její závěry, navrhnou případné změny (doplnění) těchto materiálů ze strany samosprávy kraje.

7. Programy opatření

Po shromáždění a vyhodnocení všech výše uvedených informací navrhnout územní samosprávě Královéhradeckého kraje vhodná a zásadní:

- a) krátkodobá,
 - b) střednědobá
 - c) a dlouhodobá opatření,
- která budou konkrétní při akceptaci finanční a legislativní možnosti kraje.

Krátkodobá opatření budou zpracována do akčního plánu na roky 2019 až 2020.

Návrhy opatření budou směřovány především k zapracování do Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje a Plánu dílčího povodí Horního a středního Labe.

Opatření musí přispět k:

- a) omezení či zmírnění dopadů klimatické změny
- b) zlepšení zadržování vody v krajině
- c) úsporám a opakovanému využití vody, a to jak technologické tak pitné,
- d) ochraně množství a kvantity podzemních vod, využívaných jako zdroj pitné vody,
- e) k rozvoji vodovodů a kanalizací,
- f) zajištění nových zdrojů pitné vody, případně zefektivnění stávajících vodních zdrojů povrchových či podzemních vod,
- g) ochraně před povodněmi,
- h) ochraně povrchových vod před znečištěním

8. Environmentální výchova v oblasti hospodaření s vodami

Environmentální výchova přispívá k lepší připravenosti občanů reagovat na probíhající změny v prostředí (změny vodního režimu krajiny, dostupnosti a kvality vodních zdrojů, zesilování extrémních klimatických jevů a s tím spojené mimořádné situace).

V této kapitole by měla být vytipována klíčová témata pro 1. a 2. stupeň základních škol a pro střední školy ve vztahu k vodě na území Královéhradeckého kraje. K jednotlivým tématům by měl být navržen seznam základních pojmů a tezí, se kterými by žáci a studenti měli být seznámeni v rámci výuky ve škole nebo v rámci ekologických výukových programů realizovaných středisky ekologické výchovy a dalšími organizacemi v Královéhradeckém kraji.

9. Dotační možnosti Královéhradeckého kraje

Obsahem kapitoly je posouzení stávajících dotačních titulů v oblasti vodního hospodářství na krajské, národní a evropské úrovni. Z hlediska analýzy stavu a potřeb vodního hospodářství na území Královéhradeckého kraje, a po vyhodnocení všech stávajících dotačních titulů v oblasti vodního hospodářství, navrhnout nový dotační titul pro Královéhradecký kraj v oblasti vodního hospodářství a směřovat jej do takového sektoru vodního hospodářství, který není dotačně podporován. Při návrhu dotačního titulu je nezbytné respektovat finanční možnosti Královéhradeckého kraje a vodohospodářské potřeby v území. Současně nelze vyloučit i možnost „vícezdrojového“ financování v dané oblasti se státní podporou.